BLIK OP CONSERVEN

KOMEN CONSERVENMERKEN DE BELGISCHE VISCONSUMENT TEGEMOET?

Lees rapport

INHOUD

Illustraties rechts (van boven naar onder): geelvintonijn, makreel, sardine, sockeye zalm, ansjovis

Komen conservenmerken de Belgische visconsument tegemoet? pag 3

MSC programma zet in op het verduurzamen van de Belgische conservenmarkt pag 4

Welk aandeel van de visconserven markt is duurzaam? pag 5

Vooruitgang Belgische marktspelers pag 6

De verschillende soorten pag 8

Pelagische visserijen in beweging pag 19

Is duurzaam duur? pag 20

Waarom kiezen voor msc? pag 22

Samenvatting pag 23

Bijlage 1 pag 24

Bijlage 2 pag 25

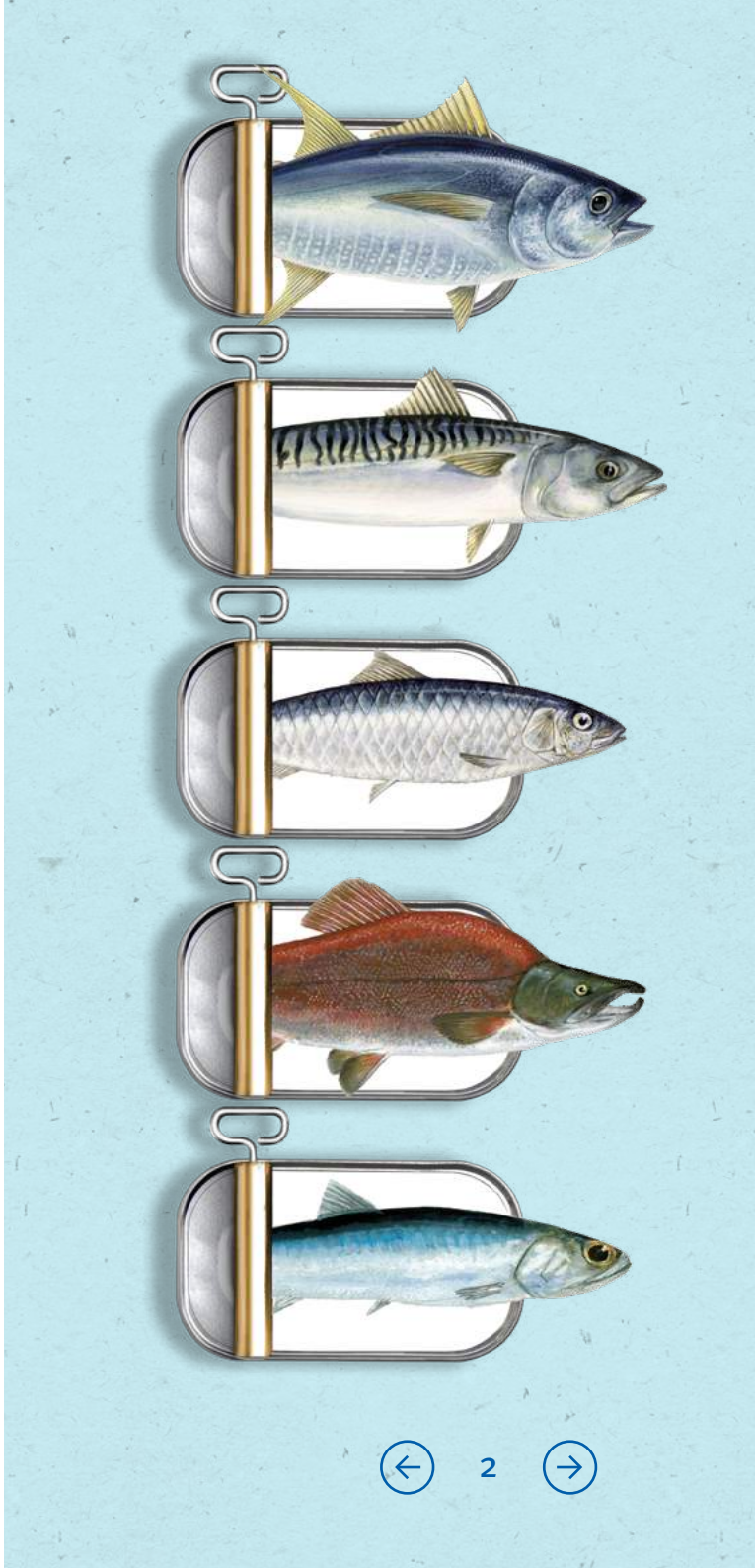

KOMEN CONSERVENMERKEN DE BELGISCHE VISCONSUMENT TEGEMOET?

De gemiddelde Belgische visconsument vindt dat we visbestanden moeten beschermen voor toekomstige generaties: uit onderzoek van Globescan (2020) blijkt dat 75 procent dit belangrijk vindt. Ook vindt 72 procent dat supermarkten zelfs niet-duurzame visproducten uit de rekken moeten halen.

Maar hoe kan de consument duurzame producten herkennen? Vaak staat het tekort aan informatie op producten dit niet toe. 82% van de visconsumenten wil daarom betere informatie bij visproducten om met vertrouwen duurzame producten aan te kopen*.

82% VAN DE VISCONSUMENTEN WIL BETERE INFORMATIE BIJ VISPRODUCTEN OM MET VERTROUWEN DUURZAME PRODUCTEN TE KOPEN

61% VAN DE BELGISCHE VISCONSUMENTEN KOOPT REGELMATIG VISPRODUCTEN MET EEN DUURZAAMHEIDSLABEL

65% VAN DE BELGISCHE VISCONSUMENTEN WIL DAT CERTIFICATIE PROGRAMMA'S DOOR ONAFHANKELIJKE PARTIJEN GECONTROLEERD MOET WORDEN

Twee derde van de Belgische visconsumenten koopt regelmatig visproducten met een duurzaamheidslabel (61%), maar tegelijk wil men dat certificatie programma's door onafhankelijke partijen gecontroleerd worden (65%)*. Op die behoefte speelt het blauwe MSC-label dan ook in. MSC is wereldwijd het meest gekende certificatie programma voor duurzame visserij. Intussen kent 53% van de Belgische visconsumenten het MSC-label. 74% van hen geeft aan MSC te vertrouwen*.

* Globescan, 2020

Consumenten vinden in de Belgische supermarkten inderdaad steeds meer MSC-gecertificeerde producten terug. Dat kon u eerder lezen in onze Analyse van het visassortiment in de Belgische retail (2019). Uit die analyse bleek onder meer dat het conservenassortiment achterbleef op vlak van duurzaamheid.

Dit rapport onderzoekt daarom de duurzaamheid van de huidige Belgische conservenmarkt.

MSC PROGRAMMA ZET IN OP HET VERDUURZAMEN VAN DE BELGISCHE CONSERVENMARKT

Om vooruitgang in verduurzaming te faciliteren, investeren (lokale) teams van MSC jaarlijks in overleg met partners. Daarbij ligt de nadruk op een beter begrip van het MSC programma en zijn werking en impact. In 2019 werd bijvoorbeeld de eerste Belgische Tuna Night georganiseerd: een geanimeerde discussie avond waarbij duurzame tonijn op de agenda stond.

Om duurzame tonijn de norm te maken op de Belgische markt, zowel voor bedrijven als voor consumenten, werd een duurdere grondstofprijs voor MSC gecertificeerde tonijn als belemmering genoemd. Ook beperkte kennis over de meerwaarde van MSC certificatie werd als struikelblok genoemd.

Intussen is het beschikbare volume MSC gecertificeerde tonijn flink gestegen, waardoor de meerprijs voor MSC stilaan zakt. Verder kan u op de MSC website in het Dossier Tonijn terecht voor meer informatie over uitdagingen, mythes en cijfermateriaal rond tonijn. Daar kan u ook het MSC Sustainable Tuna Handbook downloaden, waarin meer inzicht rond uitdagingen en oplossingen in de tonijnvisserij wordt gedeeld, maar ook actuele cijfers en case studies.

Voor tonijn is het beschikbare volume MSC gecertificeerde grondstof gestaag gegroeid. Dat geldt echter niet voor pelagische soorten, waar algemeen een hoge visserijdruk heerst en sommige visserijen hun MSC certificaat verloren. Ook voor pelagische soorten heeft MSC daarom recent een Small Pelagics briefing gepubliceerd, met cijfermateriaal en verdere inzichten rond visserij op rondvissoorten zoals makreel, ansjovis, enz.

Impressies van MSC Tuna Night in Antwerpen. (©MSC)

WELK AANDEEL VAN DE VISCONSERVENMARKT IS DUURZAAM?

De Belgische visconservernmarkt

Visconserven maken zo'n 15% uit van de totale visconsumptie in België. In 2020 werd een totaal volume van 18.679 ton visconserven verkocht, ter waarde van 174,5 miljoen euro (Nielsen, 2020, zie ook Bijlage 1).

Het overgrote deel van de visconserven (81,3%) wordt verkocht onder de eigen merken van onze supermarkten en hard discounters. De hoofdmoot van het conservenschap wordt bepaald door vijf vissoorten: tonijn, makreel, sardines, zalm en ansjovis. Tonijn is dé conservensoort bij uitstek met 60,5% van het verkochte volume, goed voor 96,3% miljoen euro omzet.

MSC conserven op de Belgische markt

In België groeide het verkochte volume van MSC-gecertificeerde conserven in de afgelopen twee jaar met 75% (Tabel 1, voor omzetcijfers zie Bijlage 2).

Onder eigen merkproducten zagen we een groei van 120%. Eigen merken vertegenwoordigen bovendien met 2.641 ton kilogram 88% van het totale volume aan verkochte MSC producten. Nationale merken verkochten een derde minder MSC product dan twee jaar geleden.

Op volume basis stellen we vast dat het marktaandeel van MSC in conserven ruim 17 procent bedroeg in 2020 (Tabel 2).

*Tabel 1: Verkochte volumes MSC-gecertificeerde conservenproducten op de Belgische markt**

	2017 / 2018	2019 / 2020	Δ2018 -2020
Totaal volume MSC (ton)	**1.721,9**	**3.013,2**	**+75%**
Totaal MSC eigen merken (ton)	1.199,5	2.641,0	+120%
Totaal MSC nationale merken (ton)	522,4	372,2	-29%

** Excl. haring. Incl. Colruyt Group, Delhaize, Carrefour, Lidl, Aldi en Cora, Feuille d'Or, Rio Mare, Imperial*

*Tabel 2: Marktaandeel MSC conserven op de Belgische markt (volume)**

	Consumptie volume 2020	Marktaandeel MSC 2019-2020
Totaal (ton)	**17.443,8**	**17,3%**
Eigen merken (ton)	14.081,2	18,8%
Nationale merken (ton)	3.362,6	11,1%

** Excl. haring. Incl. Colruyt Group, Delhaize, Carrefour, Lidl, Aldi en Cora, Feuille d'Or, Rio Mare, Imperial*

Skipjack tonijn (© Shutterstock / enciktat)

VOORUITGANG BELGISCHE MARKTSPELERS

In onderstaande figuur wordt het aantal MSC-gecertificeerde conservenproducten op de Belgische markt weergegeven per merk. De trend voor de afgelopen drie (Britse) financiële jaren wordt weergegeven (tot april 2020). Daarnaast worden extra producten die in de loop van 2020 op de Belgische markt verschenen opgenomen op basis van Nielsen verkoopscijfers voor 2020 en nieuwe productregistraties bij MSC.

Met alle vijf soorten groepen samengenomen zien we onder de eigen merken van onze supermarkten dat **Colruyt Group, Aldi en Delhaize** in de afgelopen twee jaar meerdere MSC-gecertificeerde producten op de markt brachten. **Lidl** lijkt aan het begin van 2021 ook een inhaalbeweging te maken (op basis van nieuwe productintroducties eind 2020-begin 2021) (Figuur 1).

In 2020 zien we ook 'nieuwe' merken opduiken, met name **Cocagne** (MSC tonijn en sardines), **Fish Tales** (MSC tonijn, zalm, sardines en ansjovis), **John West** (MSC tonijn en zalm) en **First State** (MSC zalm en horsmakreel).

Figuur 1: MSC conservenproducten op de Belgische markt, per merk

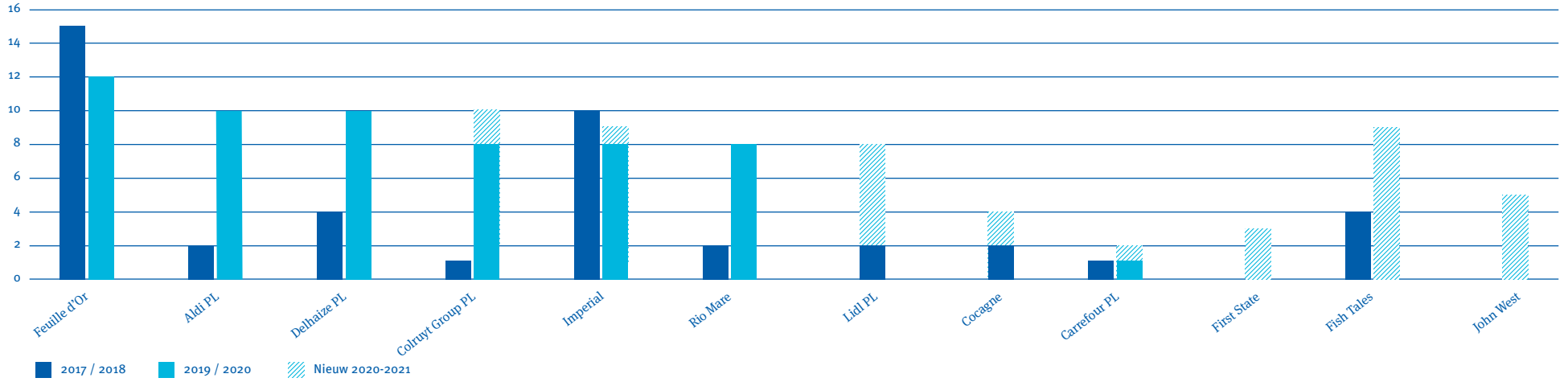

Wanneer we het MSC assortiment van 2020 per soort bekijken zien we dat makreel bij sommige merken (Feuille d'Or, Delhaize, Rio Mare) een groot aandeel heeft in het totale aantal MSC producten. Na de schorsing van alle certificaten in de Atlantische makreelvisserij wordt zeker voor deze merken een stevige terugslag verwacht wanneer de huidige MSC-gecertificeerde makreelproducten allemaal uit de rekken zijn verdwenen.

Verder valt de introductie van tonijnsalades in blik (tonijn met groenten) op bij Aldi, Delhaize, Rio Mare en Imperial. De toename in de MSC-gecertificeerde producten met zuiver tonijn (in olie of eigen nat) is dus kleiner dan op het eerste zicht lijkt. Het zijn ook deze zuivere tonijnblikken waar nog belangrijke stappen kunnen, en moeten gezet worden.

Figuur 2: MSC conserven assortiment in 2020 per merk en per soort

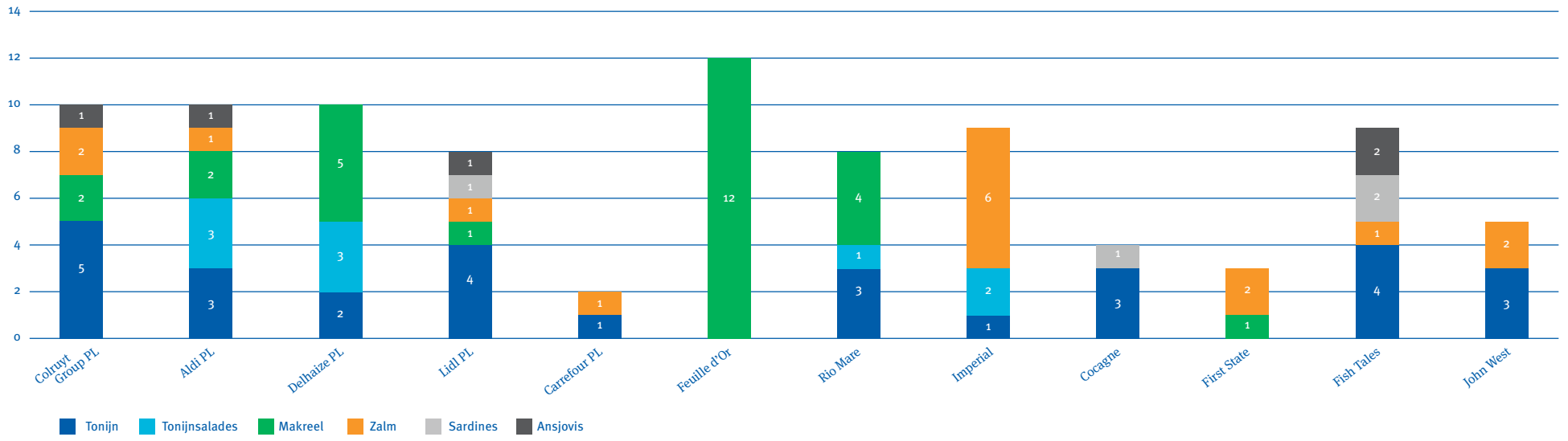

DE VERSCHILLENDE SOORTEN

TONIJN

Grootte Belgische conservenmarkt

In 2020 kocht de Belgische consument een totaal volume van 11.300 ton aan tonijn-conserven, ter waarde van 96,3 miljoen euro (Tabel 3). De eigen merken van de Belgische supermarkten zijn heel erg dominant (>80% van de volume verkoop, 66% van de totale waarde).

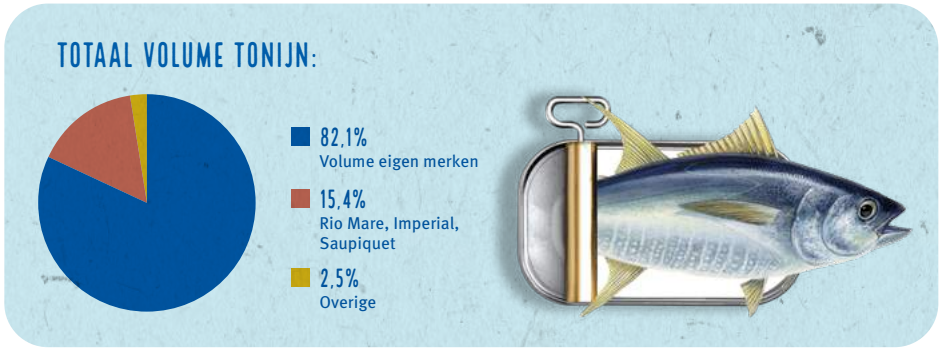

Tabel 3: Marktgrootte tonijnconserven op de Belgische markt (Nielsen, 2020)

	Volume (ton)	Aandeel totaal volume	Omzet (milj.€)	Aandeel totale omzet
Totaal tonijn	**11.300,4**		**96,3**	
Totaal eigen merken	**9.282,7**	**82,1%**	**63,2**	**65,7%**
Eigen merken (hard discount)	*2.826,0*	*25,0%*	*17,2*	*17,8%*
Totaal nationale merken	**2.017,7**	**17,9%**	**33,1**	**34,3%**

VOLUME 2017/2018 (TON) | VOLUME 2019/2020 (TON) | MARKTAANDEEL 2020

Hard discounters Aldi en Lidl spelen zeker op vlak van volume ook een niet te onderschatten rol met een kwart van de tonijnconservenmarkt. Rio Mare, Imperial en Saupiquet zijn nationale merken die een rol van betekenis spelen. Kleinere merken zoals First State, Fish Tales, Cocagne of John West maakten in 2020 samen 1-2% van het tonijnvolume op de Belgische retailmarkt uit.

"ALDI is een absolute pionier op de Belgische markt door 100 procent duurzame tonijn in blik in het vaste assortiment aan te bieden. Samen met onze afdeling Category Management hebben we specifiek gekozen voor MSC om met vertrouwen een duurzaam product op de markt te brengen. ALDI heeft in MSC zo ook de ideale partner gevonden om het vertrouwen bij de consument hoog te houden."

RUTH BROEKAERT – CORPORATE RESPONSIBILITY MANAGER ALDI

MSC producten op de Belgische markt

• Aldi was de eerste retailer in België die in 2019 het volledige tonijn assortiment in conserven omschakelde naar MSC (twee skipjack en het eerste geelvintonijn conservenproduct met MSC keurmerk in België).

• Verder zorgde Colruyt de afgelopen jaren met twee producten met MSC-gecertificeerde witte tonijn en drie producten met MSC skipjacktonijn voor een sterke verderzetting van hun duurzame tonijninkoop.

• Wat betreft traditionele Belgische merken bracht Cocagne in de loop van het voorbije jaar drie producten met MSC skipjacktonijn op de markt. Ook Imperial viel op met een eerste MSC product. Verder viel vooral het Nederlandse merk Fish Tales (met vier skipjacktonijn producten) op met productintroducties op de Belgische markt.

• Onder de eigen merkproducten van onze Belgische retailers introduceerde Colruyt eind 2020 een eerste MSC-gecertificeerde geelvintonijn in blik. Ook Lidl zette begin 2021 hun hele tonijn assortiment in conserven om naar MSC (2 skipjack, 1 geelvin- en 1 witte tonijnproduct).

"Als aankoopster van onze duurzame visconserven geloof ik sterk in de rol van MSC. De laatste jaren hebben we significante stappen gezet in de verduurzaming van onze tonijnproducten, zowel skipjack als yellowfin. In 2020 was 56% van onze tonijn conserven MSC-gecertificeerd. Een progressie van 36% tov 2018!

Voor onze tonijn die (nog) niet MSC-gecertificeerd is werken we met leveranciers die verplicht lid zijn van ISSF. Zo sturen we ons assortiment om de beschikbaarheid van tonijn kunnen blijven garanderen. We blijven het belang van MSC certificatie bij de visserijen onderstrepen. Zij spelen een primordiale rol in de beschikbaarheid van duurzaam gevangen vis."

ASTRID EDWARDS – AANKOOPSTER COLRUYT GROUP CONSERVEN & DRY FOOD

Beschikbaarheid MSC tonijn

Op de Belgische markt worden drie tonijnsoorten in blik verkocht: skipjacktonijn (*Katsuwonus pelamis*), geelvintonijn (*Thunnus albacares*) en witte tonijn (*Thunnus alalunga*). Het merendeel van de geconsumeerde producten bevat skipjacktonijn of geelvintonijn. Aan de visserijkant is het volume MSC-gecertificeerde tonijn sterk gestegen in de voorbije jaren, zeker voor skipjack-, maar ook voor geelvintonijn en witte tonijn.

In het recente verleden was een beperkt aanbod aan MSC-gecertificeerde grondstof een duidelijker argument om de omschakeling naar MSC niet te maken.

Schaarse grondstof doet de prijs immers stijgen. Maar meer en meer verdwijnt deze barrière. De aanhoudende vraag vanuit retail naar duurzame tonijn faciliteert de verduurzaming in de visserij. Een meer gecoördineerde aanpak en meer consistente toepassing van de MSC visserijstandaard op tonijnvisserijen draagt hier aan bij.

Intussen is bijna de helft van de mondiaal gevangen tonijn MSC-gecertificeerd (28,9%) of in het beoordelingsproces tegenover de MSC visserijstandaard (20,4%).

Maar de uitdagingen in de tonijnvisserij blijven uitgebreid. Niet alleen verschilt de status van de bestanden erg per soort en vangstgebied. Daarnaast speelt de gebruikte vismethode een belangrijke rol in bijvangst van juveniele tonijn en allerlei kwetsbaar zeeleven. Door het grote verspreidingsgebied van tonijn zijn ook steeds vele landen betrokken bij het maken van vangstafspraken. Mede door de hoge handelswaarde van tonijn is traceerbaarheid en transparantie in de toeleveringsketen van belang om illegale gevangen tonijn te kunnen weren.

Meer over uitdagingen in de tonijnvisserij en supply chain, en de laatste stand van zaken met betrekking tot MSC-gecertificeerde grondstof voor alle soorten vindt u in de laatste versie van het tonijnhandboek en op onze visserijwebsite.

ZALM

Grootte Belgische conservenmarkt

In 2020 werd een totaal volume van 699 ton aan **zalm**conserven gekocht door de Belgische consument (Tabel 4). Het aandeel (in volume en waarde) van de eigen merkproducten is hier opmerkelijk lager dan voor de totale visconservenmarkt (73% van de volume verkoop, 53% van de waarde). Enkel Imperial speelt voor zalm als nationaal merk een rol van betekenis.

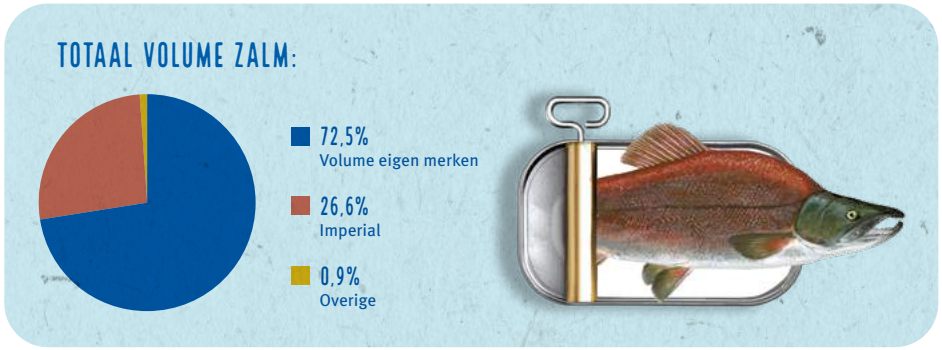

Tabel 4: Marktgrootte zalmconserven op de Belgische markt (Nielsen, 2020)

	Volume (ton)	Aandeel totaal volume	Omzet (milj.€)	Aandeel totale omzet
Totaal zalm	**698,8**		**9,7**	
Totaal eigen merken	**506,8**	**72,5%**	**5,2**	**53,4%**
Eigen merken (hard discount)	*179,3*	*25,7%*	*1,7*	*17,7%*
Totaal nationale merken	**191,9**	**27,5%**	**4,5**	**46,6%**

MSC producten op de Belgische markt

Het aanbod aan MSC grondstof is niet onbeperkt, wat implicaties heeft op de prijs. Desondanks is zalm in blik al het langst met MSC keurmerk op de Belgische markt aanwezig. Imperial liep daarbij als Belgisch nationaal merk voorop. Intussen zijn andere producten gevolgd, zowel bij eigen merken als bij de nationale merken (bv **Aldi, Carrefour, Colruyt, First State, Fish Tales, John West**).

"De industrie heeft snel en adequaat gereageerd toen Alaska de afgelopen jaren problemen kende om MSC roze zalm in te blikken. Er is massaal overgeschakeld naar MSC grondstof die elders op oorsprong werd ingeblikt. Zo is het aanbod van MSC zalm in de winkels op een heel hoog niveau gebleven."

RAF DE SMET – CATEGORY MANAGER FISH AND MEAT CBG

Beschikbaarheid MSC zalm

In tegenstelling tot producten in het vers¬ en diepvriesassortiment (vaak gekweekte zalm) is zalm in blik op een unieke uitzondering na wilde zalm. In blik vinden we vooral de roze zalm (*Oncorhynchus gorbuscha*) terug, maar ook rode zalm (*Oncorhynchus nerka*) wordt ingeblikt. De Alaska zalmvisserij is een van de langst gecertificeerde visserijen binnen het MSC programma (sinds 2000). MSC-gecertificeerde zalm komt voornamelijk uit Noord-Amerika, maar intussen ook uit Rusland.

Vandaag is er ruim meer dan 800.000 ton wilde zalm gecertificeerd volgens de MSC standaard.

"De selectie van onze zalm, het absolute uithangbord van Imperial, vertaalt zich in een groot respect voor onze oceaan. Om het leven in zee te beschermen en het herstel ervan te waarborgen, kiezen wij voor gecertificeerde visserijen op basis van onze nauwe samenwerking met MSC. Voor ons is wilde zalm precies dat! "

GÉRALDINE VANHAUWERMEIREN – ZAAKVOERDER SOPRALEX ET VOSMARQUES

Zalm purse seine boot uit Alaska, V.S. (© Stock Library / Media Bakery)

MAKREEL

Grootte Belgische conservenmarkt

In 2020 werd een totaal volume van 3.419 ton aan makreelconserven gekocht door de Belgische consument (Tabel 5). Het aandeel (in volume en waarde) van de eigen merkproducten is hier nog iets groter dan voor de totale visconservenmarkt (85% van de volume verkoop, 67% van de waarde). Hard discounters Aldi en Lidl spelen op vlak van volume nog een grotere rol dan voor tonijn. Feuille d'Or, en in mindere mate Imperial, Rio Mare en Cocagne zijn nationale merken die een rol van betekenis spelen.

Tabel 5: Marktgrootte makreelconserven op de Belgische markt (Nielsen, 2020)

	Volume (ton)	Aandeel totaal volume	Omzet (milj.€)	Aandeel totale omzet
Totaal makreel	**3.418,9**		**32,3**	
Totaal eigen merken	**2.906,7**	**85,0%**	**21,6**	**67,0%**
Eigen merken (hard discount)	*1.244,4*	*36,4%*	*9,1*	*28,1%*
Totaal nationale merken	**512,2**	**15,0%**	**10,6**	**33,0%**

1.424,1 VOLUME 2017/2018 (TON)

+4,4%

1.487,0 VOLUME 2019/2020 (TON)

43,5% MARKTAANDEEL 2020

MSC producten op de Belgische markt

Makreel was, samen met zalm, in 2020 de koploper wat betreft verkocht volume MSC product, maar zeker makreel lijkt de komende periode de rol te moeten lossen als gevolg van een gebrek aan MSC-gecertificeerde grondstof.

"Het wegvallen van de MSC certificaten voor Scomber Scombrus veroorzaakte een golf van verontwaardiging in het retaillandschap. De Noordoost Atlantische makreel zonder MSC keurmerk werd echter nergens uit het assortiment geschrapt. Dat is helaas het verkeerde signaal.

CBG investeerde intussen in MSC-gecertificeerde horsmakreel uit Chili. Na lancering bij Delhaize hopen we op een verdere opname van dit waardig alternatief in de Europese markten. Hiermee kunnen we een duidelijk signaal geven dat het MSC certificaat een must is!"

RAF DE SMET - CATEGORY MANAGER FISH AND MEAT CBG

Beschikbaarheid MSC makreel

Vanwege een aanslepend conflict over de verdeling van de vangstrechten tussen de betrokken landen (EU, UK, Noorwegen, IJsland, Faroer, Groenland, Rusland) **wordt er ruim meer vis gevangen dan het wetenschappelijk advies aanraadt.** De recente Brexit maakt deze gesprekken er niet eenvoudiger op.

Er is dus momenteel geen MSC-gecertificeerde grondstof beschikbaar. De MSC certificaten van de Noordoost Atlantische makreelvisserijen zijn daardoor geschorst.

De overheden van de betrokken visserijnaties zijn aan zet. Aanhoudende druk van supermarkten en merken kan het maken van nieuwe vangstafspraken faciliteren.

Een lid van de Schotse Pelagische Duurzaamheidsgroepering (SPSG) in het MINSA certificaat haalt z'n netten op

SARDINES

Grootte Belgische conservenmarkt

In 2020 werd een totaal volume van 1.687 ton aan **sardine**conserven (incl. pilchards) gekocht door de Belgische consument (Tabel 6). Het aandeel (in volume en waarde) van de eigen merkproducten is hier opmerkelijk lager dan voor de totale visconservenmarkt (67% van de volume verkoop, 47% van de waarde).

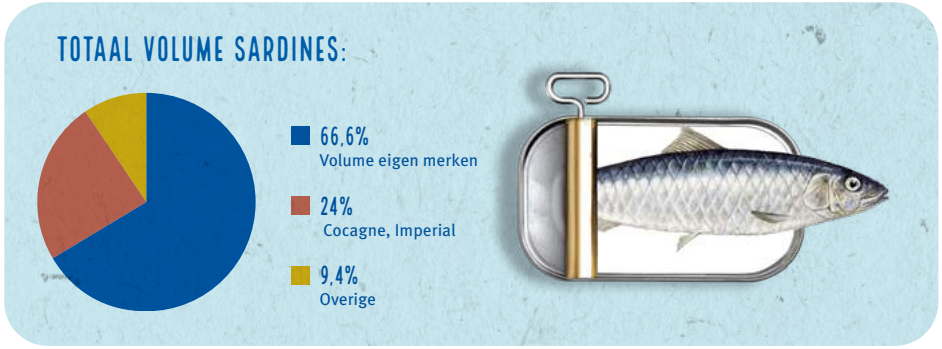

Tabel 6: Marktgrootte sardineconserven op de Belgische markt (Nielsen, 2020)

	Volume (ton)	Aandeel totaal volume	Omzet (milj.€)	Aandeel totale omzet
Totaal sardines	**1.686,5**		**17,1**	
Totaal eigen merken	**1.122,9**	**66,6%**	**7,9**	**46,6%**
Eigen merken (hard discount)	*344,6*	*20,4%*	*2,6*	*15,3%*
Totaal nationale merken	**563,6**	**36,9%**	**9,1**	**57,5%**

0,0
VOLUME 2017/2018 (TON)

7,1
VOLUME 2019/2020 (TON)

0,5%
MARKTAANDEEL 2020

Nationale merken nemen hier meer dan een derde van het marktvolume, en bijna 60% van de marktwaarde voor zich. Vooral Cocagne, maar ook Imperial zijn nationale merken die hier een rol van betekenis spelen.

MSC producten op de Belgische markt

Sardines worden voornamelijk onder eigen merk verkocht (66,6%) maar het aandeel van nationale merken is hier iets groter dan voor andere soorten. Voor **Cocagne** (16,9% van het marktvolume) is er ook een betekenisvolle rol weggelegd

Aldi zette hun sardine product reeds in 2019 om naar een MSC product. Later dat jaar bracht ook **Cocagne** een nieuwe (en eerste) referentie op de markt met MSC sardines.

"Aangezien het aanbod beperkt is vraagt het van retailers en discounters moed om MSC sardines te blijven aanbieden. De meerprijs voor inkoop van MSC sardine ligt immers hoog. Ik voorzie pas een grote ommekeer wanneer de Marokkaanse visserij er in slaagt MSC-gecertificeerd te worden."

RAF DE SMET - CATEGORY MANAGER FISH AND MEAT CBG

Beschikbaarheid MSC sardines

Voor Europese sardine (*Sardina pilchardus*) is slechts een beperkte hoeveelheid MSC-gecertificeerde grondstof beschikbaar.

Sardines spelen een belangrijke rol in mariene ecosystemen als voeding voor grotere vissen en zeezoogdieren. De Britse sardine visserij voor de kust van Cornwall (UK) is sinds 2010 gecertificeerd voor 16.000 ton sardine. De MSC certificaten van de Franse en Spaanse visserijen in de Golf van Biskaje (ca. 7.000 ton, sinds 2017 in het MSC programma) en voor de Bretoense kust (15.000 ton, sinds 2010 in het MSC programma) zijn sinds 2019 geschorst. Na nieuwe, accuratere inschattingen van de betrokken visbestanden werd aan deze visserijen gevraagd nieuwe afspraken te maken over vangstbeperkingen. Verwacht wordt dat de schorsing van deze certificaten verdwijnt na afronding van de lopende, constructieve gesprekken. De huidige COVID-19 pandemie vertraagt dit proces.

De origine van de niet-gecertificeerde sardines is vaak Marokko of Portugal. De bestanden rond de Middellandse zee en voor de West-Afrikaanse kust zijn niet in goede staat. Sardines spelen een belangrijke rol in mariene ecosystemen als voeding voor grotere vissen en zeezoogdieren.

Een goed beheer dat op lange termijn de visbestanden kan doen herstellen is dus cruciaal.

Projecten om de visserijen in deze regio's te verduurzamen verdienen aandacht om hun pad richting MSC te ondersteunen.

De visserij uit Cornwall is vandaag de enige MSC-gecertificeerde visserij op onze Europese sardine

ANSJOVIS

Grootte Belgische conservenmarkt

In 2020 werd een totaal volume van 339 ton aan **ansjovis**conserven gekocht door de Belgische consument (Tabel 7). Het aandeel (in volume en waarde) van de eigen merkproducten is hier vergelijkbaar met de totale visconservenmarkt. Enkel Imperial speelt voor ansjovis als nationaal merk een rol van betekenis (samen met eigen merken >95% van het volume en of waarde).

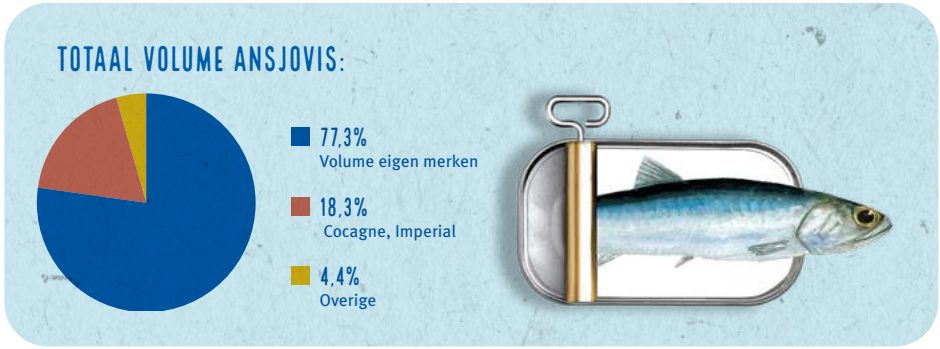

Tabel 7: Marktgrootte ansjovisconserven op de Belgische markt (Nielsen, 2020)

	Volume (ton)	Aandeel totaal volume	Omzet (milj.€)	Aandeel totale omzet
Totaal ansjovis	**339,2**		**7,8**	
Totaal eigen merken	**262,1**	**77,3%**	**5,0**	**63,5%**
Eigen merken (hard discount)	*85,0*	*25,1%*	*1,5*	*19,0%*
Totaal nationale merken	**77,1**	**22,7%**	**2,9**	**36,5%**
Imperial	62,2	18,3%	2,4	30,7%

0,0
VOLUME 2017/2018 (TON)

7,1
VOLUME 2019/2020 (TON)

1,2%
MARKTAANDEEL 2020

MSC producten op de Belgische markt

Ansjovis in blik wordt voornamelijk onder eigen merk verkocht (77,3%). **Imperial** valt met 18,3% van het marktvolume eveneens op als een belangrijke speler. **Fish Tales** en **Lidl** bieden MSC-gecertificeerde ansjovisconserven aan, en ook onder **Imperial** kwam begin 2021 MSC ansjovis in blik op de markt.

"Ansjovis is voor ons al vele jaren een sleutelproduct. Het prijsverschil in aankoop noodzaakt ons oplossingen te vinden. Daarom investeren we bewust met partners in een verbetertraject (FIP), om zo snel mogelijk te kunnen omschakelen naar MSC ansjovis."

RAF DE SMET – CATEGORY MANAGER FISH AND MEAT CBG

Beschikbaarheid MSC ansjovis

De meest geconsumeerde ansjovis wereldwijd is de *Engraulis ringens* uit Peru. Industriële visserijen vangen ansjovis om te verwerken in vismeel dat dient als voedsel voor kweekvis. Kleinere, meer traditionele vissers die dichter bij de kust vissen vangen ansjovis die in blik terecht komt. Er wordt ook in de Atlantische oceaan en de Middellandse zee op ansjovis gevist. Net als sardines speelt ansjovis een belangrijke rol in mariene ecosystemen als voeding voor grotere vissen en zeezoogdieren. Zeker in de Middellandse zee staan de ansjovisbestanden onder druk. Het Atlantisch bestand is in betere staat.

De grootste ecologische uitdaging ligt dan ook in het controleren van de druk op de visbestanden.

MSC-gecertificeerde visserijen op ansjovis vind je aan de Atlantische kust in Spanje en in Argentinië. Hier gaat het om andere soorten, *Engraulis encrasicolus* (ca. 12.000 ton) en *Engraulis anchoita* (ca. 7.700 ton) respectievelijk in Spanje en Argentinië.

Het aanbod aan MSC grondstof op dit moment beperkt waardoor de prijs erg hoog ligt. De origine van de niet-gecertificeerde ansjovis is vaak de Atlantische oceaan of Peru. Retailers en merken kunnen hier een rol spelen door meer Atlantische ansjovisvisserijen te overtuigen om MSC certificatie na te streven, en om bestaande verduurzamingsprojecten te ondersteunen in hun pad richting MSC te ondersteunen.

PELAGISCHE VISSERIJEN IN BEWEGING

Mondiaal gezien is de participatie van pelagische soorten in het MSC programma stap voor stap toegenomen over de afgelopen 20 jaar. Vandaag is er bijvoorbeeld MSC-gecertificeerde sardine uit het VK, Australië en Mexico, ansjovis uit Spanje en Argentinië, en horsmakreel uit Chili beschikbaar.

Pelagische visserijen hebben doorgaans weinig bijvangst, maar pelagische visbestanden ondervinden mondiaal gezien wel een hoge visserijdruk. Daarnaast zorgt klimaatsverandering er intussen voor dat visbestanden koelere wateren opzoeken. Migratie van economisch belangrijke visbestanden naar andere oceaan regio's zorgt voor conflicten tussen visserijnaties.

DAT MAAKT HET INSTELLEN VAN GEPASTE VANGSTAFSPRAKEN OP LANGE TERMIJN NIET GEMAKKELIJK. TOCH ZIJN DIE ONMISBAAR OM OVERBEVISSING TE VOORKOMEN EN OM HET MSC CERTIFICAAT TE BEHOUDEN.

Zo verloor de Noordoost-Atlantische makreelvisserij (Scomber scomber) zijn MSC certificaat in 2019. Maar ook voor sardine (Sardina pilchardus) en ansjovis (Egraulis encrasicolus, Engraulis anchoita) zijn bestandsschattingen en gebrek aan goede beheermaatregelen een uitdaging.

De toenemende vraag naar duurzame vis heeft tot steeds meer Visserij Verbeterprojecten geleid. Deze Fishery Improvement Projects (FIPs) zijn multi-stakeholder samenwerkingen die visserijen willen verduurzamen. Het zijn projecten die vaak belangrijke stappen maken in de aanloop naar een beoordeling tegenover de MSC visserijstandaard. Met verscheidene FIPs in een eindfase van hun project (bv. voor ansjovis en sardines) wordt verwacht dat de beschikbaarheid van MSC-gecertificeerde pelagische soorten in de komende jaren kan toenemen.

*Top 10 small pelagic species caught by volume (2018)**

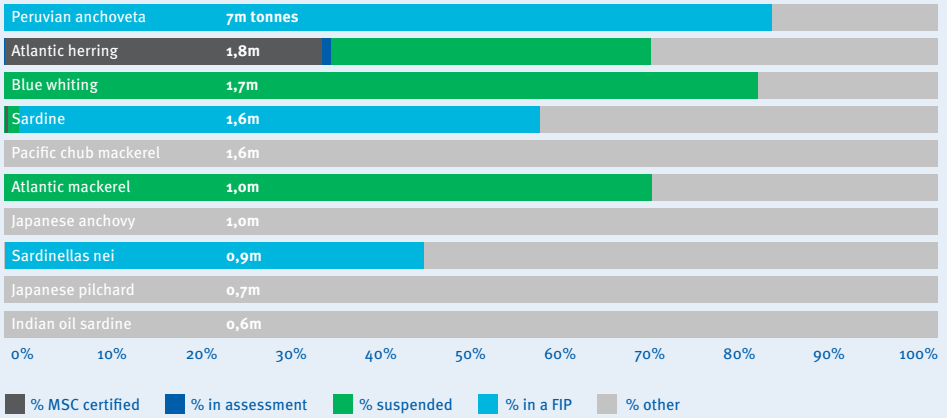

HET FIP LANDSCHAP IS ERG BREED. GELOOFWAARDIGE FIPS VRAGEN OM VOLDOENDE TRANSPARANTIE, MEETBARE VOORUITGANG EN GELOOFWAARDIG PROJECTBEHEER.

MSC stimuleert geloofwaardige FIPs met technische ondersteuning en ons "In-Transition to MSC" programma. Lees er meer over op de MSC website.

** Fisheries and aquaculture software. FishStatJ - Software for Fishery and Aquaculture Statistical Time Series. In: FAO Fisheries Division [online]. Rome. http://www.fao.org/fishery*

IS DUURZAAM DUUR?

Een vaak gehoorde uitspraak is dat duurzame producten duurder zijn. Om deze uitspraak te testen, werd op basis van winkelbezoek (online en op locatie, Tabel 8) en op basis van analyse van scandata (Tabel 9) een gemiddelde prijs voor MSC producten en niet-MSC producten per gewicht bepaald.

In tabel 8 wordt onderscheid gemaakt tussen producten onder eigen merk enerzijds en nationale merken anderzijds. Verder werd de opsplitsing tussen MSC-gecertificeerde en niet MSC-gecertificeerde producten gemaakt.

Gezien de inherente prijsverschillen tussen eigen merkproducten en nationale merkproducten wordt een vergelijking tussen MSC en niet-MSC-gecertificeerd product voor de totale markt niet gemaakt. Pas wanneer er drie verschillende producten per categorie (soort, MSC en niet-MSC) beschikbaar waren, wordt een vergelijking gemaakt.

Onder eigen merken zien we dat er voor zowel geelvin- (0,2 €/kg) als skipjack tonijnproducten (0,8 €/kg) gemiddeld zeer weinig verschil is tussen MSC en niet MSC producten.

Voor roze zalm zien we zelfs dat MSC producten gemiddeld goedkoper zijn dan niet MSC-gecertificeerde producten (Tabel 8).

Binnen de nationale merken kunnen we enkel een vergelijking maken voor skipjack tonijn (beide analyses, tabel 8 en 9) en makreel (enkel scandata, tabel 9). We zien dat MSC-gecertificeerde skipjack tonijn en makreel gemiddeld duurder is. Opgelet: er wordt hier geen onderscheid gemaakt tussen tonijnsoorten. Tabel 8 geeft echter aan dat dit wel van belang is. Ook bij prijsvergelijking op basis van het winkelbezoek blijkt dat MSC skipjack tonijn onder nationale merken gemiddeld duurder is, maar het prijsverschil is duidelijk kleiner. De prijs voor geelvintonijn of witte tonijn ligt inderdaad hoger dan de prijs voor skipjack.

Voor sardines en ansjovis zien we te weinig MSC-gecertificeerde producten om een vergelijking mogelijk te maken. Voor witte tonijn zijn nagenoeg alle producten MSC-gecertificeerd in het conservenaanbod.

Tabel 8: Gemiddelde prijs (€/kg) voor conservenproducten per soort (op basis van winkelbezoek), excl. salades in conserven.

	Nationale merken		Eigen merken	
	Gem. prijs (€/kg)	Aantal producten	Gem. prijs (€/kg)	Aantal producten
Ansjovis				
Niet MSC	**43,8**	**6**	**22,9**	**6**
MSC	*45,8*	*2*	*30,0*	*1*
Sardines				
Niet MSC	**19,6**	**19**	**10,1**	**15**
MSC	*26,0*	*1*	*10,4*	*2*
Tonijn (geelvin)				
Niet MSC	**23,2**	**23**	**10,2**	**12**
MSC	*34,7*	*1*	**10,4**	**4**
Tonijn (skipjack)				
Niet MSC	**18,8**	**19**	**7,2**	**9**
MSC	**20,9**	**17**	**8,0**	**6**
Tonijn (witte)				
Niet MSC	*25,1*	*1*	-	*0*
MSC	-	*0*	**19,7**	**4**
Zalm (roze)				
Niet MSC	*17,4*	*2*	**10,9**	**3**
MSC	**23,6**	**7**	**9,3**	**3**

De prijs van 220 producten werd opgezocht en herleid tot de prijs per kilogram product die de consument betaalt (ie. niet uitgelekt). Supermarkten die werden opgenomen in deze steekproef zijn Colruyt LP, Okay, Lidl, Aldi, Carrefour, Delhaize. Volgende nationale merken met verkoop in deze supermarkten werden opgenomen: Imperial, Rio Mare, Saupiquet, Cocagne, First State, Feuille d'Or, John West en Fish Tales.

*Tabel 9: Gemiddelde prijs (€ per L/kg) voor conservenproducten per soort (Nielsen, 2020)**

		Tonijn	Sardines	Makreel	Zalm	Ansjovis
MSC	gem. prijs (€/kg)	**21,6**	*19,9*	**25,2**	**28,6**	*39,2*
	aantal producten	**15**	*1*	**17**	**13**	*2*
Niet MSC	gem. prijs (€/kg)	**19,5**	**18,6**	**24,4**	**-**	**39,8**
	aantal producten	**122**	**32**	**39**	**-**	**11**

* De gemiddelde prijs per gewicht voor 252 producten onder nationale merken werd ter vergelijking uitgevoerd op basis van scandata. Merken die werden opgenomen zijn Cocagne, Feuille d'Or, First State, Fish Tales, Imperial, John West, Rio Mare en Saupiquet.

Producten werden individueel geïdentificeerd als MSC product op basis van onze interne databank met geregistreerde MSC producten. Nielsen monitort immers geen duurzaamheidslabels voor België. Onderstaande cijfers zijn dus conservatief te interpreteren. Opnieuw werden soorten of categorieën waarvoor minder dat drie producten werden genoteerd niet opgenomen in de vergelijking in onderstaande tabel.

Reflecties bij prijsverschillen

Uit beide oefeningen blijkt dat MSC producten gemiddeld duurder kunnen zijn. Soms zijn de verschillen echter klein, wat erop wijst dat deze vaststelling niet algemeen geldt voor individuele producten. Zeker bij producten onder eigen merk van de supermarkten hoeft er zelfs geen prijsverschil te zijn.

Een hogere productprijs kan het gevolg van een duurdere grondstofprijs zijn. Het marktgedreven model van MSC kan tot prijspremies leiden. Deze komen zonder tussenkomst of regulering tot stand op basis van marktmechanismen (beschikbare MSC grondstof). Visserijen die het voortouw nemen om te verduurzamen worden zo beloond. Hoe meer MSC-gecertificeerde grondstof beschikbaar komt voor een bepaalde soort, hoe kleiner de meerprijs voor MSC-gecertificeerde vis wordt.

Het is echter duidelijk dat MSC (of duurzaamheid) niet de enige bepalende factor voor de prijs van een product is. Commerciële afspraken spelen een rol in prijszetting en ruimte voor productpromotie. De kwaliteit en samenstelling van het product is evenzeer belangrijk in de prijsvorming en bepaalt ook mee de keuze van de consument. Zo liggen er naast dure, ook erg goedkope conservenproducten in de Belgische winkelrekken.

Kan je als consument niet met vertrouwen vaststellen of jouw vis duurzaam werd gevangen, zowel voor dure als voor goedkope producten, overweeg hier dan zeker een andere keuze.

WAAROM KIEZEN VOOR MSC

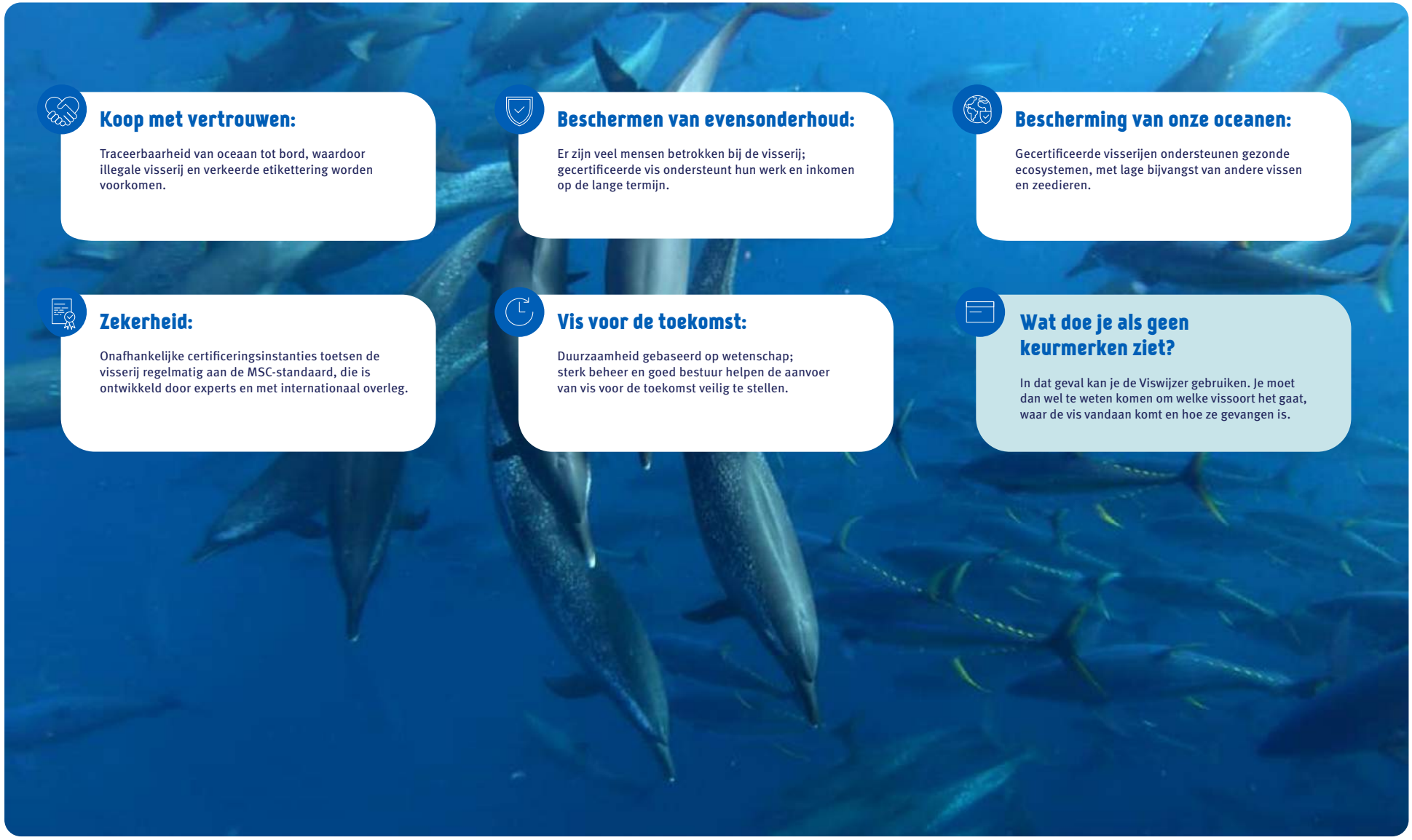

Koop met vertrouwen:

Traceerbaarheid van oceaan tot bord, waardoor illegale visserij en verkeerde etikettering worden voorkomen.

Beschermen van evensonderhoud:

Er zijn veel mensen betrokken bij de visserij; gecertificeerde vis ondersteunt hun werk en inkomen op de lange termijn.

Bescherming van onze oceanen:

Gecertificeerde visserijen ondersteunen gezonde ecosystemen, met lage bijvangst van andere vissen en zeedieren.

Zekerheid:

Onafhankelijke certificeringsinstanties toetsen de visserij regelmatig aan de MSC-standaard, die is ontwikkeld door experts en met internationaal overleg.

Vis voor de toekomst:

Duurzaamheid gebaseerd op wetenschap; sterk beheer en goed bestuur helpen de aanvoer van vis voor de toekomst veilig te stellen.

Wat doe je als geen keurmerken ziet?

In dat geval kan je de Viswijzer gebruiken. Je moet dan wel te weten komen om welke vissoort het gaat, waar de vis vandaan komt en hoe ze gevangen is.

Samenvatting

- De eigen merken van onze supermarkten domineren de conservenmarkt met 81,3% van het marktvolume. Supermarkten zijn met hun eigen merken aan zet om het aanbod te verduurzamen.

- Tonijn alleen maakt 60% van het marktvolume, en 55% van de marktwaarde uit in het conservenschap.

- Ontwikkelingen in het verduurzamen van het aanbod

  - Op de volledige conservenmarkt is vooruitgang duidelijk (+75% verkocht volume MSC product), maar het marktaandeel van MSC product blijft beperkt met 17,3%.

  - MSC-gecertificeerde tonijn is aan een opmars bezig, vooral onder invloed van Aldi en Colruyt Group die in 2018 en 2019 verschillende MSC producten lanceerden. Ook een aantal nationale merken (Cocagne, Fish Tales) vielen op met meerdere productintroducties in Belgische supermarkten. Nieuwe productintroducties eind 2020 en begin 2021 lijken de groei van MSC producten te bevestigen. Wie volgt?

- Pelagische soorten (makreel, sardines en ansjovis) staan onder hoge visserijdruk. Goed beheer is essentieel om MSC certificatie mogelijk te maken.

  – De MSC certificaten van de Noord-Atlantische makreelvisserijen zijn sinds 2019 geschorst. Overheden in betrokken visserijstaten moeten onder druk van de markt tot een nieuw akkoord over vangstbeperkingen komen.

  – Verduurzamingsprojecten voor sardine en ansjovis hebben een stimulans van de markt nodig om de grote stappen te zetten naar meer MSC.

- Duurzame visserij stimuleren gaat echter gepaard met inspanningen van zowel visserij als supply chain. Kan je als consument niet met vertrouwen vaststellen of vis duurzaam werd gevangen, zowel voor dure als voor goedkope producten, overweeg dan zeker een andere keuze.

Strand op de Malediven (© Nice and Serious / MSC)

BIJLAGE 1

Hoe groot is de totale Belgische conservenmarkt?

Conserven maken globaal gezien zo'n 15% van het volume verkoop in het Belgische visassortiment uit (GfK, 2018). In 2020 kwam dit neer op een totaal volume van 18.679 ton aan visconserven, ter waarde van 174,5 miljoen euro (Tabel B1).

Meer dan tachtig procent van het marktvolume werd in 2020 verkocht onder de eigen merken van onze Belgische supermarktketens en hard discounters. De nationale merken vertegenwoordigden op volumebasis slechts een kleine 20% van de verkoop. In omzetwaarde valt op dat deze verhouding sterk wijzigt: nationale merken namen ruim 35% van de omzet voor zich.

Hoewel 2020 een uitzonderlijk jaar was onder invloed van de Covid pandemie (met 13,7% meer conservenverkoop op volume basis), blijven deze verhoudingen tussen eigen merk producten en nationale merkproducten overeind in vergelijking met 2019.

Tabel B1: Marktgrootte geconserveerde producten op de Belgische markt (Nielsen, 2020)

	Volume (ton)	Aandeel totaal volume	Omzet (milj. €)	Aandeel totale omzet
Totaal BE markt	**18.679,3**		**174,5**	
Eigen merken	15.188,7	81,3%	111,1	63,7%
Eigen merken (hard discount)	*4.991,1*	*26,7%*	*33,8*	*19,4%*
Nationale merken	3.490,6	18,7%	63,4	36,3%

Wat betreft soorten in het conservenaanbod is heel duidelijk dat tonijn de absolute nummer één is wat betreft volume en omzet (Tabel B2). Tonijn is goed voor 61% van het volume en 55% van de omzet op de Belgische conservenmarkt. Eigenlijk gaat het binnen het conservenschap maar om vijf soorten (samen goed voor >90% van volume en/of omzet): tonijn, makreel, sardines, zalm en ansjovis.*

Tabel B2: Marktgrootte geconserveerde producten op de Belgische markt, opgedeeld per soort (Nielsen, 2020)*

	Volume (ton)	Aandeel totaal volume	Omzet (milj. €)	Aandeel totale omzet
Totaal BE markt	**18.679,3**		**174,5**	
Tonijn	11.300,4	60,5%	96,3	55,2%
Makreel	3.418,9	18,3%	32,3	18,5%
Sardines	1.525,5	8,2%	15,8	9,1%
Haring	1.105,8	5,9%	7,3	4,2%
Zalm	698,8	3,7%	9,7	5,6%
Ansjovis	339,2	1,8%	7,8	4,5%
Pilchards	161,0	0,9%	1,2	0,7%
Krab	84,9	0,5%	3,5	2,0%
Sprot	29,5	0,2%	0,2	0,1%
Kabeljauw	14,5	0,1%	0,4	0,2%
Overig	0,9	0,0%	0,0	0,1%

* Het leeuwendeel van de haring wordt niet in blik verkocht maar als rolmops of potten in de versafdeling. Dit conservenrapport gaat daarom verder niet in op haring als vissoort.

BIJLAGE 2

Verkoopswaarde MSC-gecertificeerde conserven

In België groeide de verkoopswaarde van MSC-gecertificeerde conserven in de afgelopen twee jaar met 68%. We zagen dat de eigen merken een groei van 124% doormaakten de afgelopen twee jaar, terwijl de nationale merken bijna een kwart minder omzet maakten op MSC producten (Tabel B3).

Wat betreft verkoopswaarden op de conservenmarkt stellen we vast dat het marktaandeel voor MSC product meer dan 10% bedroeg (Tabel B4). Daarbij is het aandeel MSC bij nationale merken hoger dan bij de eigen merkproducten van de Belgische supermarkten.

*Tabel B3: Verkoopswaarde van MSC-gecertificeerde conservenproducten op de Belgische markt**

	2017 / 2018	2019 / 2020	Δ 2018-2020
Totale omzet op MSC product* (milj. €)	**10,35**	**13,57**	**+31%**
Totaal MSC eigen merken (milj. €)	6,42	10,61	+65%
Totaal MSC nationale merken (milj. €)	3,9	3,0	-24%

Tabel B4: Marktaandeel MSC conserven op de Belgische markt (verkoopswaarde)

	Omzet op MSC product 2020	Marktaandeel MSC 2019-2020
Totaal *(milj. €)	**163,2**	**8,3%**
Eigen merken (milj. €)	103,1	10,3%
Nationale merken (milj. €)	60,1	4,9%

* *Excl. haring. Incl. Colruyt Group, Delhaize, Carrefour, Lidl, Aldi en Cora, Feuille d'Or, Rio Mare, Imperial*

Juni 2021

Uitgave en copyright:
Marine Stewardship Council (MSC),
Lange Winkelhaakstraat 26, 2060 Antwerpen
www.msc.org/be